

A KÖZMŰVELŐDÉSI INFORMÁCIÓS RENDSZER KIÉPÍTÉSE MÁRPEDIG SZÜKSÉGES!

Számtalan, közhelynek tűnő megállapítás, kijelentés hangzik el arról nap mint nap, hogy milyen a viszonyunk a minket átölelő, behálózó sokszor gúzsbakötő információáradatról. Ilyeneket hallhatunk lépten-nyomon: AZ INFORMÁCIÓ HATALOM!, AZ INFORMÁCIÓ PÉNZ!, INFORMÁCIÓS TÁRSADALOMBAN ÉLÜNK!, HALÁLRA VAGYUNK INFORMÁLVA!, INFORMÁCIÓROBBANÁS, AKI NEM INFORMÁLT LEMARAD!

A rendszeresen visszatérő kérdés: tényleg jól vagyunk informálva, tényleg a lényegről vagyunk informálva? Egyáltalán meg tudjuk fogalmazni, hogy milyen információra lenne szükségünk? Vagy ki tudjuk-e választani a hatalmas információ mennyiségből, hogy nekünk mire van szükségünk?

Látszólag egyszerűen és könnyen megválaszolható kérdések ezek. Akár **igennel** vagy **nemmel** válaszolhatnánk. Azonban ha őszintén elgondolkodunk rajtuk, már kétségeink támadnak. Ha csupán azt a kérdést tesszük fel településünk önmagát jólértesült, informálnak tartó polgárainak, hogy meg tudja-e mondani, hogy a művelődési intézményekben milyen munka folyik, milyenek az általuk nyújtott szolgáltatások, egyáltalán igénybe veszik-e ezekből a szolgáltatásokból amelyekre nekik maguknak is szükségük lehet, s ha konkrétan kell megfogalmazni, hogy milyen információra lenne ezeken kívül szükségük akkor az esetek többségében elbizonytalanodó, kitérő válaszokat kapunk.

Érdeemes azon elgondolkodni, hogy miért alakulhatott ki ez a helyzet. A globalizáció kérdéskörével foglalkozók természetes dolognak tekintik és azt mondják, hogy a fogyasztásorientált világban a piacnak - így az információs piacnak is - érdeke, hogy az emberek ne gondolkodjanak el a hírek tartalmán, ne hasonlítsák össze a kapott információkat, véletlenül se kérdezenek tovább. A cél, hogy az adott termék, legyen az kultúra, tisztálkodási cikk, élelmiszer, ipari termék vagy szolgáltatás stb. eladható legyen, ugyanakkor a lényegi információk csak egy szűk réteg számára legyenek hozzáférhetőek. A cél az individualizált ember, mert vele van a legkevesebb probléma, ő „kezelhető” a legegyszerűbben.

A kérdés úgy is megfogalmazható, hogy szükséges-e ez az információhalmozás a mindennapi életünkhöz, egyáltalán tudjuk-e követni, mi az ami ténylegesen tartalommal bíró információvá válik és mit mos ki az eszünkből az újra és újra jelentkező információáradat? Ugyanakkor megfogalmazható a probléma a másik oldalról is. Milyen lenne az életünk, ha nem bombáznának bennünket nap mint nap a legkülönfélébb hírek, tudósítások, informálások? Érdekes a gondolattal eljátszani...

Kicsit szokatlannak tűnhet, hogy a szakmai információs rendszer kialakításának szükségességét taglaló írás bevezető gondolatai éppen a kérdések és a kételyek. Ezekután joggal tehető fel a kérdés, hogy nem éppen a közösségek ellen ható erő-e egy ilyen információs hálózat megteremtése?

Ez az a pont, amikor már egyértelműen nemmel kell felelni az utolsó kérdésre. Azért is szükséges a bevezető kérdések, dilemmák végiggondolása, mert válaszokat, használható kiutakat kell adnunk rájuk, hogy ténylegesen tudjuk az információáradatot számunkra használhatóvá tenni. Amikor a szakmai telematikai információs rendszerünket gondoljuk végig e kérdéseket folyamatosan szem előtt kell tartanunk.

A leglényegesebb feladat, hogy meghatározzuk az igénybevevők körét, hogy felmérjük az információk szükségességét, felhasználását és felhasználhatóságát. Mindezeket a munkafolyamatokat meg kell terveznünk és ki kell alakítani az együttműködési rendszereket.

Meggyőződésem szerint ez nagyon nehéz feladat, sokszálú, sokérdekű folyamatról van szó, amelyekben az előrelépést segítő viták is elkerülhetetlenek lesznek.

A közművelődés három éves telematikai fejlesztésének alapelvei

A közművelődés területén szerveződő és szükségszerűen fejlesztendő információs rendszer alapja a Nemzeti Informatikai Stratégiában felvázolt jövőkép alapelveinek az elfogadása, megvalósulásának segítése a közművelődés keretein belüli tudatos telematikai fejlesztő tevékenységgel.

A szakirányú információs rendszer kialakítását az alábbi szempontok határozzák meg:

- az állampolgár közhasznú információkhoz való szabad hozzáférése,
- az információhoz való hozzájutás gyorsasága és a felhasználói igényeknek megfelelő rugalmas tájékoztatási rendszer biztosítása,
- az egymással kapcsolatban lévő szakterületek információs kapcsolatainak a fejlesztése, a rokon szakmák közötti kapcsolatok és együttműködés erősítése,
- a szakterületünkhöz kapcsolódó közérdekű információk nyilvánosságának a megteremtése,
- a szakirányú és közhasznú információk nemzetközi rendszerre kiterjedő gyűjtése, feldolgozása,
- a virtuális szakirányú könyvtárak, a virtuális képző-, iparművészeti és népművészeti gyűjtemények, dokumentációk bemutatása,
- az alkotóközösségek hazai és nemzetközi kapcsolatainak az erősítése,
- a széleskörű multikulturális kapcsolatok kialakítása.

A célkitűzések megfogalmazása:

- szolgálja az állampolgárok információs, tájékoztatói igényeit, biztosítsa a közművelődés sokszínű, sokszektorú rendszerének a nyilvánosságát,
- segítse a szabadidő hasznos eltöltését,
- járuljon hozzá a felnőttképzés, a felnőttoktatás kiteljesítéséhez,
- járuljon hozzá a művészeti, népművészeti értékek minél szélesebbkörű megismeréséhez,
- tudatosítsa a hagyományokat és a szokásokat,
- segítse a felnövekvő és a felnőtt nemzedékek közösségi kapcsolatainak az erősítését,
- segítse a szakmai csoportok, a közművelődési közhasznú szervezetek és az egyéni alkotók munkáját
- adjon rendszers támogatást a szakmai tevékenységet és az alkotó közösségi munkát meghatározó jogszabályi keretekről.

Feladatunknak tekintjük, hogy a közművelődési információs rendszer fejlesztésének megfogalmazott szempontjai és célkitűzései segítsék megvalósulni a Nemzeti Stratégiában is elfogadott hosszútávú koncepcionális tervet, az „Intelligens település, intelligens ország” programot.

Az országos program megvalósítása csak az egyes szakterületek és a települések összefogásával oldható meg. A rendszer fejlesztésében természetesen meg kell fogalmazni a teljesíthető ütemezést.

A fejlesztésre vonatkozó elképzelések:

A fejlesztési ütemterv meghatározásánál szintén a Nemzeti Informatikai Stratégiában elfogadott fejlesztési elképzeléseket vettük alapul, amely szerint:

az első lépésben, 1998-ban szükségesnek tartjuk az országos hatáskörű intézmény, a Magyar Művelődési Intézet és a megyei közművelődési szolgáltatást és tanácsadást ellátó intézmények, szervezetek adatbázis fejlesztéséhez szükséges technikai eszközpark kiépítésének a segítségét, a digitalizálás lehetőségének biztosítását,

a már kialakított koncepció és stratégia alapján, a második lépésben, 1999-ben a fejlesztést ki kell terjeszteni a városokra és annak közvetlen vonzáskörzetére,

a harmadik lépésben, 2000-ben válna a rendszer teljessé, amikor a fejlesztés már az ún. kistérségi szinteken is kiteljesedik

A technikai lehetőségek fejlesztésének ütemezésén túlmenően **lényeges és meghatározó eleme kell legyen a koncepcionális gondolkodásnak a tartalmi jegyek meghatározása is.** Ebben elsősorban meg kell fogalmazni az adatbázis kialakításának a szempontjait, az adatok elérésének, nyilvánosságának a rendszerét és azokat az együttműködési alapelveket, amelyek a tartalmi munka eredményességét segítik elő.

Az adatbázis építésének témakörei:

Nemzetközi, országos és regionális rendezvények
Szakértői névjegyzékek
Szakmai szervezetek címjegyzéke
Nyomtatott és elektronikus dokumentumok
Szolgáltatási adatbázisok (technikai, szellemi)
Közművelődési statisztikai alapadatok
Közművelődési információk
Közhasznú szervezetek adatai
Szakmai könyvtárak, videotárak adatbázisai
A helyi nyilvánosság működését segítő információk
A kulturális segítő munka adatbázisa

A kapcsolati rendszer kiépítése:

1. Közművelődési szakmai szervezetekkel

Három év alatt megközelítően 6000 - 8000 közművelődési szervezettel kialakítani a szakmai információs kapcsolatokat. Ezen belül megközelítően 2500 a művelődési otthon jellegű közművelődési intézmény valamint 3000 - 4000 a közművelődési szervezet, a közművelődési egyesület, alapítvány és a számos egyéni alkotó. A szakmai szervezetekkel kialakított együttműködés elsősorban a fejlesztési terv ütemezéséhez kapcsolódik. Ugyanakkor rendkívül fontos, hogy a már kialakított adatbázisok, digitalizált anyagok - függetlenül az ütemezési tervtől - folyamatosan a rendszer részét képezzék.

2. A szakmák közötti kapcsolatrendszer kiépítése

-Oktatás, képzés

-Közgyűjtemények
-Településfejlesztés
-Munkaügy
-Hivatásos művészeti területek
-Egészségügy, mentálhigiéne

A szakmák közötti kapcsolatok kialakítása az egyes információs fejlesztési szinteknek megfelelően egyidejűleg horizontálisan és vertikálisan fejlesztendő!

Az információs rendszer működtetéséhez szükséges képzési feladatok

A közművelődési információs hálózat fejlesztésének elengedhetetlen része a megfelelő szakemberek képzése. A közművelődésben dolgozó munkatársak ilyen irányú előképzettsége rendkívül eltérő. A munkatársak jelentős része nem rendelkezik a saját adatbázis kialakításához és kezeléséhez szükséges minimális ismeretekkel sem. Ahhoz, hogy a rendszer ténylegesen működjön, feltétlenül szükséges az átfogó, azonos tartalmi követelményeket megfogalmazó képzési rendszer kialakítása. Ebben a folyamatban is együtt kell működünk a megyei művelődési központokkal. A képzésben résztvevők körét évente a fejlesztés kiterjesztésének megfelelően kell meghatározni. Amennyiben a lehetőségek biztosítottak lesznek, a képzésnek meg is kellene előznie a fejlesztésbe bevonandók körét. Ennek alapján a városokban a képzést 1998-ban el kell indítani, hogy a fejlesztési szakaszban már szakismeretekkel rendelkező munkatársak végezhesék a tervezést és azonnal alkalmasak legyenek a rendszer működtetésére is.

A feladatok ütemezése 1998-ra

Az 1998. év kiemelt feladata, hogy elindítsuk az Országos Közművelődési Információs Rendszer kiépítését, hogy megteremtjük a lehetőségét az országos és a megyei információs rendszerek működtetéséhez. Ennek a feladatnak több munkafázisban kell megvalósulni. Az eltelt négy hónapban a megyei művelődési központokban dolgozó szakmai munkatársakkal végig gondoltuk és konkrét árajánlatok alapján kialakítottuk a hosszútávú biztonságosan működő rendszer alapelveit, a megvalósításhoz szükséges technikai felszerelések körét valamint a rendszer működtetéséhez szükséges képzések tematikáját, az adatbázis fejlesztésének rendszerét.

A MMI információs rendszerének fejlesztése

Az elmúlt két évben a Magyar Művelődési Intézetben egy koncentrált információs rendszert fejlesztő tevékenység indult el. Ennek előzménye, hogy a Megyei Művelődési Központok és Regionális Közművelődési Szervezetek Szövetsége 5-6 évvel ezelőtt elindított egy információs fejlesztő, kapcsolatépítő tevékenységet, amelyhez az MKM Közművelődési Főosztálya eszközfejlesztési támogatást biztosított. Ez a feladat az évek során meghaladta a Szövetség szervezési lehetőségeit, s az Intézet új vezetése vállalta ennek a feladatnak a koordinálását.

Ehhez a munkához azonban elengedhetetlenül szükséges volt, hogy az intézeten belül is elinduljon egy átgondolt és rendszeres feldolgozó, fejlesztő és a technikai eszközparkot, információs rendszert kiépítő tevékenység. A fejlesztéssel párhuzamosan elindítottuk a meglévő adatok digitalizálását. Mára már megközelítően 10 000 000 digitalizált adatunk van. Ezeknek az adatoknak szeretnénk folyamatosan megteremtteni a nyilvánosságát. Ezt lassítja, hogy az adatok többsége személyekhez kötődik, s ez kötelezi az intézetet arra, hogy a nyilvánosság megteremtése előtt a személyiségi jogok védelmét biz-

tosítsuk, tehát csak engedéllyel hozhatjuk az adatokat nyilvánosságra. Ennek szervezése folyamatos. A jelenleg kialakult gyűjtőkörünk a következő:

Előadó- és Vizuális Művészeti Főosztály

- együttesek, rendezvények, szakértők listája;

Népművészeti Főosztály

- együttesek, rendezvények, szakértők, tanfolyamok listái;

Nemzetiségi és Nemzetközi Főosztály

- nemzetiségi önkormányzatok adatai, kisebbségkutatás, szakértők, művészeti csoportok, egyéni alkotók adatai;

Művelődés-szervezeti és Felnőttnevelési Osztály

- művelődési otthonok adatai, öt megye művelődési helyzetének részletes elemzése, művelődési szervezeti statisztikák;

Oktatási és Szakképzési Osztály

- képzőhelyek, szakértők listája, képzési tematikák, vizsgakövetelmények;

Közösségfejlesztési Osztály

- közösségi címlisták, szakértők listája;

Szakkönyvtár és Információs Központ

- tájékoztató a könyvállományról, intézeti kiadványok listája, folyóirat figyelés.

1997-ben az alábbi ütemezésben láttuk el a fejlesztést:

Az egyes szakmai osztályoknak kiadott információs kérdőívek feldolgozása 1997. április vége

Az adatállományok telepítése a Könyvtárban 1997. május vége

Az adatok szolgáltatása a Könyvtárban 1997. június vége

Az Internetes kapcsolatok működtetése 1997. november vége

Kialakítottuk az adatok hitelességének és pontosságának biztosításához szükséges munkamódszereket.

Az intézeten belüli fejlesztések mellett folyamatos konzultációkat tartottunk a megyei művelődési központokkal. 1998. év elején a megyei művelődési központokkal együttműködési megállapodást kötöttünk az információs rendszer fejlesztésére. A közös munka elindításánaként felmértük a megyékben meglévő adatokat és az eddig kialakított technikai eszközparkot.

